

"Новини садівництва"
щоквартальний
науково-виробничий журнал
№4(82), жовтень-грудень 2013 р.

Засновники:

Укрсадвинпром; Уманський національний університет садівництва; Інститут помологі НААН; Мелітопольська дослідна станція Інституту садівництва НААН; Подільська дослідна станція Інституту садівництва НААН

Зареєстрований Держком-видавком України
5.03.1994 р., серія КВ 465

Головний редактор:

доктор с.-г. наук Мельник О. В.

Редакційна колегія:

доктори с.-г. наук Балабак А.Ф.,
Бутило А.П., Копилов В.І.,
Копитко П.Г., Майдебур В.І.,
Хоменко І.І.; доктор екон. наук
Непочатенко О.О., кандидати с.-г.
наук Кучер М.Ф., Ріпамель-
ник В. П., Сенін В.В.; Рибак А.В.

Номер редагували:

Мельник О.В., Личенкова І.О.

Проект обкладинки

і верстання: Мельник О.В.

**За використання
матеріалів
посилання на "НС"
обов'язкове**

Підписка в редакції

Адреса редакції:
Абон. скринька 543,
20305, м. Умань-5
Черкаської області.
Сайт: www.novsad.com
Ел.пошта: novsad@ukr.net
тел. +3804744 32326

Підписано до друку 23.XII.2013

Формат 60x84 1/16

Обсяг 3 др. арк.

Надруковано в друкарні
фірми "Есе": 03142, м. Київ, пр-
т Акад. Вернадського, 34-1

Зміст

Захист саду

Увага: кров'яна попелиця!	2
Нове в захисті саду: польський досвід	3
Захист від зимових пошкоджень	5

Розсадництво

Підщепи черешні.....	8
----------------------	---

Агротехніка

Контурне обрізування: досвід запровадження.....	9
"Довге" обрізування крупноплідних сортів.....	11
Особливості агротехніки ремонтантної суниці.....	12

За рубежом

Мельник О.В. Тенденції виробництва яблук у світі.....	14
Менші затрати на збирання суниць.....	21
Економічна ефективність сортів яблук у Польщі	22

Нові культури і сорти

Сорти-запилювачі яблуні.....	24
------------------------------	----

Переробка, реалізація

Зберігання яблук ранньо- та пізньозимових сортів.....	29
Особливості застосування 1-МЦП.....	32
Економічна ефективність виroduвання яблук в Україні	34

Нові видання

Помологія: яблуня.....	37
Витоки промислового садівництва	37
Календар конференцій, семінарів, виставок.....	38
Зміст журналу "Новини садівництва" за 2013 р.	39

Фото на обкладинці: мульчування органікою
прислов'яної смуги в Італії (фото О.В. Мельника).

КОНТУРНЕ ОБРІЗУВАННЯ: досвід запровадження

Плодова стіна яблуні набуває популярності у Франції та крупнотоварних господарствах Східної Європи, де механізоване (контурне) обрізування застосовують на все більшій площі, поволі зростає число садівничих господарств з контурним обрізуванням в Нідерландах і Бельгії. У Франції контурне обрізування провадять на 3500 гектарах сировинних садів і 1000 га насаджень для споживання яблук у свіжому вигляді, в Голландії і Бельгії – на кількох сотнях гектарів переважно сорту Джонаголд, на площі більше 1000 га на сході Німеччини та в країнах Східної Європи [1].

Хоча контурне обрізування випробовують у багатьох садівничих господарствах, немало й таких, що від нього відмовляються за причини незадовільної врожайності, втрати якості плодів і надмірної сили росту дерев, повністю або частково відновлюючи традиційне ручне обрізування. Саме тому, не маючи досвіду, запроваджувати на всій площі саду контурне обрізування не рекомендують, його слід розпочати на невеликих ділянках.

Для контурного обрізування в зимовий період, у фазу рожевого конуса або в травні–червні застосовують механізми з різними робочими органами – дисковими пилками, обертовими лопатями чи лезами сегментного типу. Механізмом з дисковими пилками зазвичай перетворюють у плодову стіну загущені насадження старшого віку, для чого вкорочують гілки діаметром 2–4 см, а також тонкі гілки на високій швидкості обертання, або відновлюють попередні розміри стіни після трьох–чотирьох років літнього обрізування. Їх також використовують за потреби прискорення виконання робіт.

Для цього застосовують встановлені одна над одною дискові пилки з гідроприводом та ремінною передачею, запорукою якісної роботи яких є ступінь гостроти і швидкість обертання. Серед їхніх недоліків – локалізація колоній кров'яної попелиці на місці неякісних зрізів та часта заміна ремінних передач за інтенсивного використання машини.

Найвищої якості досягають за швидкості руху агрегата близько чотирьох

кілометрів на годину. Управління джойстиком забезпечує постійне дотримання відстані від ряду дерев, а верхніми і нижніми пилками з гідравлічним регулюванням обрізують верхівки і звисаючі під кроною гілки.

За активного сокоруху дрібнозубчасті пилки забиваються тирсою і якість зрізів падає, тому під час вегетації застосовують лопаті зі швидкістю обертання понад 3000 обертів за хвилину, що зрізують гілки завтовшки до 2–3 сантиметрів. У травні – червні машини з обертливими лопатями забезпечують добру якість зрізів нездерев'янілих (зелених) пагонів на швидкості руху агрегату до п'яти кілометрів на годину. Лопаті нерідко пошкоджуються товстими гілками, а частинки деревини, що розлітаються за високої швидкості обертання, здатні пошкодити шкірку плідів.

Сегментні робочі органи придатні для обрізування попередньо сформованої плодової стіни з точним виконанням зрізу вздовж стіни крони–ряду. Забезпечують невисоку (2–3 км/год.) швидкість руху агрегата та неакуратні зрізи пагонів, хоча останнім часом їх суттєво вдосконалено. Агрегат обладнано двома зустрічно рухомими сегментними полотнами з можливістю оперативної заміни закріплених болтами пошкоджених сегментів. Повільний рух агрегату дозволяє працювати впритул до плодової стіни без небезпеки пошкодження плідів обертливими частинами та частками деревини.

Залежно від активності росту, насадження старшого віку переформовують у плодову стіну зимою або літом. Після першого зимового контурного обрізування механізоване обрізування в цей же рік за необхідності повторюють наприкінці травня – на початку червня. В наступні роки обрізують лише влітку, використовуючи механізми з сегментним робочим органом і протилежно рухомими лезами.

Після контурного обрізування в першому році активізується вегетативний ріст, в наступному відростання слабшає, а в третьому вегетативний ріст стає незначним. На обрізаних влітку гілках швидко формуються плодоносні утворення. Центральний провідник дерева зазвичай росте сильно.

Взимку інколи виконують додаткове корегувальне обрізування, видаляючи зайві гілки вручну. Для сорту Елстар це потребує 20–25 людино-годин на гектар, для Голден Делішес 40 і лише вісім годин для сорту Джонаголд. Увагу зосереджують на видаленні звисаючих гілок, зберігаючи гілки з прямим кутом відходження, де формуватимуться якісні плоди [2].

Хоча в році запровадження контурного обрізування можливе зниження врожайності, після створення плодової стіни продуктивність насадження зазвичай зростає. За вищої врожайності збільшується ризик здрібнення плідів, чому запобігають хімічним та механічним проріджуванням квіток і зав'язі. Порівняно з традиційним, після механізованого обрізування продуктивність яблуні сорту Елстар в середньому на 7% більша.

Механізовано обрізані дерева формують більше плідів безпосередньо поблизу стовбура і в зручній для збирання врожаю зоні.

Схильні до періодичного плоношення сорти яблуні (Фуджі) за контурного обрізування плоносять більш рівномірно.

Серед переваг контурного обрізування – вища продуктивність праці на зби-

ранні врожаю. Доступ у крону дерев легший, яблука рівномірніше розташовані і краще забарвлені, тому переважну їх частину збирають під час першого збору. Щоправда, збиральна стиглість плодів настає від кількох днів до одного тижня пізніше, що в окремих регіонах може створити труднощі зі збором пізньозимових сортів.

Незважаючи на відкритість більшості яблук на плодовій стіні, вони перебувають на сонячному світлі з початку формування й у середній кліматичній зоні ушкодження сонячними опіками незначне. Для сприйнятливих до раку кори і деревини сортів, наприклад Гала і Канзі (Нікотер), у червні контурне обрізування знижує ризик інфекції, хоча умови для ураження в цей час і сприятливі.

Ряди плодової стіни в середній кліматичній зоні розташовують з півночі на південь, ще краще – з північного сходу на південний захід. За причини нестачі світла і нижчої врожайності та якості яблук з північного боку дерев напрямком схід–захід для саду з контурним обрізуванням в середній кліматичній зоні непридатний.

Література

1. Baab G. The fruit wall – Le Mur Frutier. Part 5: Mechanical pruning machines // European fruitgrowers magazine. – 2012. – №2. – P. 12-14.
2. Buitenhuis E. Mur Fruitier, practical experiences in the Netherlands and Belgium // European fruitgrowers magazine. – 2010. – №12. – P. 14-16.

(А.М. Чаплюцький, О.В. Мельник)

.....

"ДОВГЕ" ОБРІЗУВАННЯ КРУПНОПЛІДНИХ СОРТІВ

За порадою бельгійської дорадницької служби, під час післясадивного обрізування кронаваного саджанця з провідника видаляють верхівкову бруньку, а з досягненням деревом запланованої висоти пагін продовження центрального провідника вкорочують за четвертою чи п'ятою вегетативною брунькою. В наступні роки сильнорослі прирости на верхівці видаляють, завжди залишаючи пагін продовження провідника та вкорочуючи його за четвертою чи п'ятою вегетативною брунькою.

Так зване "довге обрізування" практикують на крупноплідних сортах Джонаголд, Лігол і Мутсу, для яких досягнення відповідного розміру плодів не завдає проблем. Минулорічні прирости на провіднику над гілками нижнього ярусу з